

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Mardin ili Mazıdağı ilçesinde faaliyet yürüten Eti Bakır A.Ş. tesisleri, gün itibariyle bir kompleks içerisinde faaliyetlerini sürdürmekte ve maden ocakları, gübre tesisi, sülfürik asit ve fosforik asit üniteleri, metal geri kazanım tesisi, alçıtaşı depolama alanları ve güneş enerji santralini kapsamaktadır. Tesis, uzun süredir bölge halkının yaşam alanlarını, su varlıklarını, tarım alanlarını ve ekolojik dengeyi tahrip eden halk sağlığını ciddi düzeyde tehdit eden bir sürecin merkezinde yer almaktadır. Yeraltı su seviyesinin birkaç yıl içerisinde %60'a varan oranlarda düşmesi, atık sularda yasal sınırların onlarca kat üzerinde kirlilik tespit edilmesi ve hava kirliliğine bağlı yaşam koşullarının ağırlaşması, bu faaliyetlerin denetimden yoksunluğunu ve doğa üzerinde sebep olduğu tahribatı net şekilde göstermektedir.

Ciddi düzeyde ağır sonuçlar doğuran ve daha ciddi sonuçlara da gebe olan mevcut tesisin faaliyetlerine ilişkin herhangi bir bütüncül iyileştirme ve denetim mekanizması işletilmezken, aynı sahaya üç yeni tesisin daha kurulmak istenmesi, söz konusu tahribatın katlanarak artacağı anlamına gelmektedir. İlgili yeni projelere dair ÇED süreçlerinin tek tek ele alınarak bütüncül değerlendirmeden azade kılınması, toplam ve çarpan etkilerinin sistematik biçimde göz ardı edilmesi de sürecin şeffaflıktan ve bilimsel ilkelerden yoksun ilerletildiğinin kanıtı niteliğindedir.

Mardin Ekoloji Derneği'nin Nisan 2026 tarihli ilgili raporunda da belirtildiği üzere, Mazıdağı'nda yıllardır, "kalkınma" adı altında ekolojik ilkeler yok sayılmaktadır. Mevcut tahribatların onarılmadığı, su varlıklarının korunmadığı ve halkın karar süreçlerine dahil edilmediği bir durumda, yeni tesislerin açılmasının, ekolojik yıkımın katlanarak büyümesine ve sırasıyla Mazıdağı'nın, Mardin'in ve tüm Mezopotamya'nın etkilenmesine sebep olacağı açıktır.

Bu bağlamda;

1. Mazıdağı ilçesi ve çevresinde Bakanlığınızca son 10 yıl içerisinde gerçekleştirilen yeraltı suyu izleme ve ölçüm çalışmaları nelerdir? Bu çalışmaların sonuçları yıllara göre nasıl bir değişim göstermektedir?
2. Bölgede tarımsal sulamada kullanılan yerüstü ve yeraltı su kaynaklarında kalite düşüşü tespit edilmiş midir? Tespit edildi ise hangi parametrelerde (ağır metal, sülfat, nitrat vb.) bozulma görülmüştür?
3. Tarımsal sulama amaçlı kullanılan su kaynaklarının sanayi faaliyetlerinden etkilenme düzeyine ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü bir bağımsız analiz veya risk değerlendirmesi mevcut mudur?
4. Bölgede toprak sağlığı (organik madde oranı, tuzluluk, ağır metal birikimi vb.) üzerine yapılmış güncel tarımsal toprak analizleri bulunmakta mıdır? Varsa sonuçları nelerdir?
5. Mazıdağı ve çevresinde tarımsal üretim deseninde son 10 yılda meydana gelen değişimlerin (ürün çeşitliliği, verim kaybı, ekim alanı daralması) temel nedenleri Bakanlığınızca analiz edilmiş midir?
6. 2011-2016 tarihleri arasında Mazıdağı genelinde yapılan hayvancılık parametresi nedir? Kentteki küçükbaş ve büyükbaş hayvan sayısındaki değişim yıllara göre hangi yönlüdür?
7. Bölgede çiftçilerin sulama suyu temininde yaşadığı zorluklara ilişkin Bakanlığınıza ulaşmış resmi şikâyet veya başvuru sayısı kaçtır? Bu başvuruların içerikleri nelerdir?
8. Tarım alanlarının sanayi ve madencilik faaliyetlerinden etkilenme riskine karşı Bakanlığınızın uyguladığı koruma veya tampon bölge mekanizmaları var mıdır?
9. Mazıdağı ve çevresinde su kaynakları ile tarım alanlarının korunmasına yönelik olarak Bakanlığınızın kısa, orta ve uzun vadeli planlaması nedir?